

Bet. og indst. vedr. prøvelse af valgene

Beslutningsforslag nr. B 1. Betænkning afgivet af udvalget den 22. december 1981

Betænkning og indstilling

fra udvalget til prøvelse af valgene

Indhold

si

<i>I. Indledning.</i> 1. Udskrivelse af valget. 2. Folketingets sammentræden. Det foreløbige udvalg til prøvelse af valgene. <i>II. Valget i Danmark.</i> 3. Udvalgets materiale. 4. Prøvelsen vedrører valghandlingen, indenrigsministeriets beregninger og kandidaterne. 5. Valghandlingen. a. Indenrigsministeriets redegørelse vedr. valgbogsudskrifterne. 1) Stemmesedlerne. 2) Udskrifterne i fotokopier. 3) Fejl eller mangler. 4) Forsøg på uberettiget stemmeafgivning. 5) Ugyldige stemmer. b. Valgklager. 1) Venstres Landsorganisation. 2) Centrum-demokraterne i Hvidovre. 3) John Burmann, Farum. c. Valget i Ribe a. 6. Indenrigsministeriets beregninger og opgørelser.	7. De valgte kandidater. <i>III. Valget på Færøerne.</i> 8. Valgbogen m.v. 9. Antal kandidatlisters og samlet antal stemmer. 10. Stemmetal for sambandspartiet og det færøske socialdemokrati samt for de valgte kandidater. 11. Udvalgets bemærkninger. <i>IV. Valget i Grønland.</i> 12. Foreløbig opgørelse. 13. Samlede stemmetal. 14. Valgforbundenes stemmetal. 15. De valgte kandidaters stemmetal. 16. Godkendelse på det foreløbige grundlag. 17. Senere afgørelse om opretholdelse af godkendelsen. <i>V. Udvalgets konklusion.</i> 18. Indstillinger.

I. Indledning.

1. Valg til folketinget blev som bekendt udskrevet ved *kongeligt åbent brev af 12. november d.å.* til afholdelse tirsdag den 8. december 1981, idet det dog for så vidt angår valget på Færøerne og i Grønland blev overladt til henholdsvis rigsombudsmanden på Færøerne og rigsombudsmanden i Grønland at bestemme dagen for valgets afholdelse dér.

Den 8. december blev imidlertid også fastsat som valgdag for Færøerne og Grønland, således at denne dag blev fælles valgdag for hele riget.

2. I henhold til kongeligt åbent brev af 11. december 1981 trådte det nyvalgte folketing sammen mandag den 21. december, og tinget nedsatte, som det er foreskrevet i forretningsordenens § 1, et *foreløbigt udvalg* på 21 medlemmer til prøvelse af valgene.

Dette udvalg afholdt kort efter sættende møde, hvor Tastesen (S) blev valgt til formand og Annelise Gotfredsen (KF) til næstformand.

Udvalget har derefter i 3 senere møder gennemgået det modtagne materiale vedrørende valgene og har herunder haft samråd med indenrigsministeren.

II. Valget i Danmark.

3. Udvalget har vedrørende valget i Danmark af de 175 mandater modtaget følgende *materiale*:

Med skrivelse af 18. december d.å. har indenrigsministeren i henhold til valglovens § 53 fremsendt:

1) De fra opstillingskredsens valgbestyrelser modtagne udskrifter af valgbøgerne.

2) De i overensstemmelse med lovens §§ 42-44 foretagne beregninger af kreds- og tillægsmandaternes fordeling.

3) Den i overensstemmelse med lovens §§ 45-48 foretagne opgørelse af, hvilke kandidater der har opnået valg.

4) De i lovens § 50 omhandlede lister over stedfortrædere.

Med samme skrivelse fremsendtes endvidere en redegørelse indeholdende de bemærkninger, som den stedfundne gennem-

gang af de nævnte udskrifter af valgbøgerne har givet ministeriet anledning til.

Desuden har indenrigsministeren med skrivelser af 18. og 21. december d.å. i henhold til valglovens § 75, stk. 2, fremsendt 3 valgklager.

Endvidere har udvalget modtaget en henvendelse af 7. december d.å. fra højesterets-sagfører Stig Rode.

Endelig har udvalget fra indenrigsministeren modtaget svar på forskellige spørgsmål, ligesom det fra Mogens Glistrup har modtaget forskellige bilag vedrørende opstillingen i Ribe amtskreds.

4. Udvalgets arbejde med dette materiale vedrører 3 spørgsmål: For det første spørgsmålet om gyldigheden af valghandlingen, herunder valgets forberedelse, stemmeafgivningen, optællingen af stemmesedlerne og vurderingen af dem samt valgbøgerne og disses førelse m.v. For det andet spørgsmålet om godkendelse af de af indenrigsministeriet foretagne opgørelser og beregninger. Og for det tredje spørgsmålet om godkendelse af de kandidater, der har opnået valg.

5. Af de spørgsmål, der her er nævnt, behandles først spørgsmålet om selve *valghandlingen* og forskellige problemer i forbindelse hermed.

a. Udvalget har som sædvanlig nøje gennemgået *indenrigsministeriets redegørelse* indeholdende de bemærkninger, som den stedfundne gennemgang af valgbogsudskrifterne har givet ministeriet anledning til.

1) Indenrigsministeriet har ligesom i redegørelsen efter forrige valg anført, at *stemmesedlerne* nu stort set har en ensartet udformning i de forskellige opstillingskredse. Der nævnes nogle enkelte egentlige fejl, men de kan næppe tillægges afgørende betydning.

2) Det omtales i redegørelsen vedrørende *valgbogsudskrifter*, at ministeriet atter ved dette valg har tilladt, at der i stedet for udskrift af valgbogen kan indsendes en tydelig fotokopi. Udvalget værdsætter som tidligere udvalget den forenkling, der herved har fundet sted, og finder det derfor beklageligt, at der stadig indsendes fotokopier, der ikke er til-

strækkelig tydelige, eller hvis sammenhæftning er yderst ringe.

3) Gennemgangen af valgbøgerne har givet ministeriet anledning til bemærkninger om forskellige fejl eller mangler ved valgbørgernes forelse. Ingen af disse er dog af en sådan karakter, at de har givet udvalget anledning til særlige bemærkninger herom.

4) Ministeriet har dernæst blandt de valgbøgerne tilførte bemærkninger vedrørende valgets forberedelse og afholdelse særligt henledt opmærksomheden på følgende:

Af valgbogen for Københavns 3. kreds fremgår, at en vælger har forsøgt en uberettiget stemmeafgivning, idet den pågældende mødte frem med et valgkort, der var udstedt til en person, som havde afgivet brevstemme fra udlandet. Der er indgivet politianmeldelse om det passerede.

Det fremgår endvidere af valgbogen for samme kreds, at valgbestyrelsen har erklæret en brevstemme for gyldig, uagtet den var afgivet på materiale, der skal anvendes ved folkeafstemning.

Af afskriften for valgbogen for Århus 4. kreds fremgår, at en vælger uretmæssigt har forsøgt at afgive stemme på Gammelgårds-skolen ved aflevering af sin faders valgkort. Der er indgivet anmeldelse til politiet om det passerede.

5) Under omtalen af indenrigsministeriets redegørelse skal endelig til sidst nævnes, at ministeriet som sædvanlig har givet en oversigt over *de ugyldige stemmer*.

Det fremgår heraf, at der er optalt 15.289 blanke og 4.592 andre ugyldige stemmer. Det kan hertil føjes, at antallet af blanke stemmer i 1977 var 13.850 og i 1979 18.552, og at antallet af andre ugyldige stemmer i 1977 var 4.820 og i 1979 var 4.791.

Det fremgår endvidere af oversigten, at blandt de 4.592 andre ugyldige stemmer falder en meget stor del i 2 hovedgrupper, nemlig 860 (mod forrige gang 1.084), der var forsynet med påskrift eller andet særpræg, og 1.777 brevstemmer, der var ugyldige af forskellige grunde. (Antallet var forrige gang 1.628).

b. Som tidligere kort anført foreligger der tre *valgklager*:

1) Med skrivelse af 18. december d.å. har indenrigsministeriet fremsendt en fra *Venstres Landsorganisation* modtaget klage over

opgørelsen af det den 8. december d.å. afholdte folketingsvalg.

Klageren har, som det siges i indenrigsministeriets skrivelse, »fremsat anmodning om, at der foretages en ekstra fintælling af samtlige stemmer afgivet på partiet venstre og socialistisk folkeparti samt blanke og andre ugyldige stemmer, foretaget af en anden og central instans.

Som begrundelse for den fremsatte anmodning har klageren henvist til den store forskel i stemmetal for diverse partier, der i flere amtskredse fremkom ved fintællingen i forhold til valgnattens foreløbige tal, den tilsyneladende uensartede godkendelsespraksis hvad angår brevstemmer samt den kendsgerning, at kun 93 stemmer i landsresultatet er afgørende for, om det yderste tillægsmandat tilfalder socialistisk folkeparti eller parti et venstre.«

Indenrigsministeriet gør i sin skrivelse opmærksom på, at det er normalt, at der fra den første opgørelse til den endelige opgørelse på grundlag af fintællingen sker mindre *stemmeforskydninger*, og at dette også tidligere har medført ændringer af mandatfordelingen.

Det kan i denne forbindelse bemærkes, at sådanne stemmeforskydninger ved valget i 1979 medførte, at et mandat gik over fra socialdemokratiet til socialistisk folkeparti, men til trods for at forskydningen fra den første optælling til fintællingen ikke var ubetydelig (S minus 926, SF plus 176 mod nu SF plus 206 og V minus 155), blev der ikke dengang rejst spørgsmål om ekstra fintælling.

Hvad angår spørgsmålet om en *uensartet bedømmelse af brevstemmer* bemærkes, at dette spørgsmål adskillige gange har været inde i de foreløbige udvalgs overvejelser. De af indenrigsministeriet fastsatte retningslinjer er således udarbejdet efter aftale med et tidligere udvalg til prøvelse af valgene, og trods gentagne protester fra bestemte valgbestyrelser har senere udvalg til prøvelse af valgene fastholdt de tidligere truffne aftaler.

I 1977 udtalte den daværende ordfører for det foreløbige udvalg (K. J. Mortensen) således:

»Det fremgår af valgbogen for Københavns 15. opstillingskreds, at valgbestyrelsen har ønsket at protestere mod indenrigsmini-

steriets fortolkning af reglerne for bedømmelse af brevstemmer. Udvalget skal i den anledning bemærke, at disse retningslinjer i sin tid er udformet efter aftale med det daværende udvalg til prøvelse af valgene, og det nuværende udvalg er fortsat af samme opfattelse.«

I det efter valget i 1979 nedsatte foreløbige udvalg mente et mindretal (fremskridtspartiet, kristeligt folkeparti og Danmarks retsforbund), at der burde overvejes nye retningslinjer, men udvalget tog i øvrigt samme stilling som tidligere udvalg, idet ordføreren (Tastesen) udtalte:

»Jeg kan oplyse, at den daværende ordfører i 1977 udtalte, »at disse retningslinjer i sin tid er udformet efter aftale med det daværende udvalg til prøvelse af valgene, og det nuværende« – d.v.s. det i 1977 nedsatte udvalg – »er fortsat af samme opfattelse.«

Jeg kan hertil føje, at også det nu nedsatte udvalg deler denne opfattelse.«

Et *flertal* (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets medlemmer) tilslutter sig, at den nuværende praksis opretholdes for så vidt angår det nu afholdte valg.

Udvalget finder imidlertid, at der kan være et behov for, at der foretages en undersøgelse af, om de nu anvendte retningslinjer for bedømmelsen af brevstemmer er tilstrækkeligt klare og forståelige.

Udvalget opfordrer derfor indenrigsministeren til at nedsætte et udvalg med deltagelse af de i folketinget repræsenterede partier med det sigte om muligt at finde frem til retningslinjer, der giver grundlag for en ensartet bedømmelse af brevstemmer.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) mener, at også ved en eventuel ekstra fintælling nu må den nuværende praksis ændres.

Fremskridtspartiet fastholder, at der har været tale om en fejlfortolkning af valglovens § 58 om brevstemmer: »På stemmesedlen anfører vælgeren . . . navnet eller bogstavbetegnelsen på et af de partier . . .«. Her godtages »Venstre«, »Radikale«, »Konservative« (evt. »Kons.«) på trods af det korrekte navn (Venstre, Danmarks liberale parti, Det radikale venstre og Det konservative folkeparti). Derimod godtages ikke CD, VS, SF o.s.v.: Man kræver: Centrum-Demokraterne, Venstresocialisterne og Socialistisk Folkeparti.

Efter fremskridtspartiets opfattelse må det gælde om, at hver stemme, om hvis indhold der – i sidste instans efter det nyvalgte folketings opfattelse – ikke kan herske nogen tvivl, også tillægges gyldighed. Og står der VS på en af disse stemmesedler, er der ingen praktisk tvivl om, at der er stemt på venstresocialisterne.

Der er endelig i valgklagen henvist til *den ringe stemmeforskel* mellem det samlede stemmetal for socialistisk folkeparti og venstre.

I den anledning kan det oplyses, at der tidligere i enkelte tilfælde af udvalget til prøvelse af valgene har været foretaget en gennemgang af nogle stemmesedler.

I 1953 forekom der 1 stemmes forskel mellem 2 kandidater for venstre i Københavns amtskreds, og udvalget foretog derefter en gennemgang af samtlige stemmer afgivet på venstre og dette partis kandidater i amtet samt af samtlige kasserede stemmesedler i amtet. Gennemgangen førte til en korrektion af stemmetallene, men medførte ikke ændring af kandidaternes rækkefølge.

I 1964 opnåede partiet de uafhængige lige mange stemmer i Århus og Vejle amtskredse, og indenrigsministeriet foretog derefter lodtrækning mellem disse uden at have en direkte lovhjemmel dertil, således som det nu er tilfældet.

Spørgsmålet om en eventuel fornyet optælling eller revision af partiets stemmer i de 2 amtskredse, og om den eventuelt også skulle omfatte de øvrige partiers stemmer i de 2 amtskredse, gav herefter anledning til dybtgående overvejelser og meget delte meninger i det daværende udvalg til prøvelse af valgene. Overvejelserne resulterede i, at udvalget enedes om, at man måtte støtte sig på den foreliggende fintælling og nøjes med at foretage en revision af de uafhængiges stemmer i de 2 amtskredse, hvilket medførte en overvægt på 3 stemmer for den amtskreds, der havde vundet lodtrækningen.

Hovedprincippet gennem årene har imidlertid været, at de skiftende udvalg har fastholdt, at de af valgbestyrelserne truffne afgørelser og optællinger skulle stå ved magt, uanset større eller mindre stemmeforskelle.

Denne opfattelse har f.eks. fundet udtryk i 1945, hvor udvalget afviste en valgklage, hvori en kandidat havde anmodet om en for-

nyet bedømmelse af stemmesedlerne med den begrundelse, at den valgte kun havde opnået 24 stemmer mere end han. Ordføreren for udvalget (Strøm) udtalte bl.a. at der ikke i skrivelsen var fremført nærmere oplysninger om begåede fejl ved stemmernes optælling, kun en formodning om, at en fornyet bedømmelse eventuelt kunne give et andet resultat, og det tilføjedes, at »man ikke inden for udvalget nærrede tvivl om de pågældende valgbestyrelser's upartiskhed og gode vilje til at foretage en rigtig optælling.«

Endvidere kan nævnes, at der i 1977 forelå en valgklage i anledning af en stemmeforskel på 12 mellem 2 kandidater. Udvalgets ordfører (K. J. Mortensen) udtalte i den anledning bl.a.:

»Der har under udvalgets drøftelse af denne sag gjort sig forskellige opfattelser gældende.

Den overvejende del af udvalgets medlemmer har ikke ment, at ønsket om en ekstra fintælling bør imødekommes.

De af valgbestyrelserne truffne afgørelser bør så vidt muligt fastholdes, idet en modsat praksis let kunne medføre unødigt usikkerhed hos valgbestyrelserne rundt om i landet og det desuden ville skabe uheldigt præcedens, hvis folketinget skulle påtage sig efterkontrol, hver gang der forekommer en mindre stemmedifferens.

Venstres medlemmer af udvalget har derimod gjort den opfattelse stærkt gældende, at det foreliggende ønske bør imødekommes.«

Også ved valget i 1979 forekom en lille stemmeforskel (33) mellem 2 kandidater, men en anmodning om en ekstra fintælling blev ikke imødekommet. Ordføreren for udvalget (Tastesen) udtalte dengang på udvalgets vegne:

»Udvalget til valgenes prøvelse har drøftet anmodningen om en ekstra fintælling, men har ikke fundet, at den bør imødekommes. Udvalget henholder sig her til det synspunkt, som ordføreren for udvalget til prøvelse af valgene efter forrige folketingsvalg, hvor en tilsvarende anmodning forelå, gav udtryk for.

Under udvalgets drøftelser er følgende synspunkter blevet fremført:

Som det fremgår af de nævnte eksempler, har disse drejet sig om tilfælde inden for et

parti og om tilfælde, der vedrørte en enkelt eller to amtskredse.

I modsætning hertil drejer den nu foreliggende anmodning sig om en landsomfattende gennemgang omfattende 2 (store) partiers stemmetal.

På denne baggrund synes betænkelighederne ved at foranstalte en ekstra fintælling at være særlig store. Det kan, som indenrigsministeriet bemærker i sin skrivelse, ikke udelukkes, at der af nogle valgbestyrelser anvendes en anden bedømmelse end den, der er foreskrevet, men på den anden side må det tages i betragtning, at hele valgloven bygger på, at vurdering og optælling af stemmesedlerne foretages af de stedlige valgbestyrelser, og at en tilsidesættelse af disse kan medføre en faktisk ændring af hele systemet, idet det fremover vil være langt vanskeligere at afslå anmodninger om ekstra fintælling, for hvornår skulle en ekstra fintælling finde sted? Den daværende ordfører (Holger Eriksen) omtaler dette meget vanskelige spørgsmål i 1964: »Endelig var der jo det meget væsentlige spørgsmål om, i hvilket tilfælde man skal foretage en sådan revision. Her var der ganske vist tale om stemmelighed, men hvis forskellen nu var 2, var det så ikke lige så påkrævet at gøre det? Og hvis 2, ja, hvad så med en forskel på 10 stemmer? Eller eventuelt med en forskel på 25 stemmer?«.

En landsomfattende ekstra fintælling vil endvidere medføre en forsinkelse af godkendelsen af samtlige 175 valg, idet folketingets godkendelse forudsætter en godkendelse af indenrigsministeriets beregninger, jfr. valglovens § 54, stk. 2, og de nu foreliggende beregninger kan ikke lægges til grund, før de efter en ekstra fintælling er revideret, og idet en foreløbig godkendelse af mandater synes at måtte forudsætte en speciel lovhjemmel, jfr. valglovens § 54, stk. 1, vedrørende forkastelse af valget i en (enkelt) opstillingskreds og den grønlandske valglov (og forretningsordenen) vedrørende de grønlandske mandater.

Til det nævnte kan endelig føjes, at det vel ikke kan udelukkes, at en imødekomme af ønsket om en landsomfattende ekstra fintælling kan fremkalde lignende krav også fra andre med deraf følgende yderligere forsinkelse af godkendelsen, og hvad hvis den ekstra fintælling ville medføre forskydninger i forhold til andre partier? Konsekvensen ville

let kunne blive, at der måtte foretages en total ekstra fintælling.

Venstres medlemmer af udvalget har heroverfor gjort gældende, at de nævnte eksempler praktisk talt alle har drejet sig om stemmeforskelle vedrørende det samme parti, men at der her er tale om et tilfælde, der er så enestående, at det ikke kan formenes at ville kunne danne noget præcedens.

Det drejer sig om et tilfælde, hvor der på landsbasis er en så lille forskel mellem 2 partier, at blot en ubetydelig ændring i hver opstillingskreds kan medføre en ændret mandatfordeling, og for øvrigt er der tidligere forekommet tilfælde, hvor en ekstra fintælling har fundet sted.

Venstres medlemmer har derfor i udvalget primært fremsat ønske om en fornyet fintælling af alle stemmer, der i hele landet er afgivet på socialistisk folkeparti og på venstre, samt af alle ugyldige stemmer.

Under udvalgets drøftelser har venstre under hensyn til de store vanskeligheder, der ifølge indenrigsministeriets eksperter vil være forbundet hermed, i stedet fremsat ønske om en ekstra fintælling i en anden og central instans af alle brevstemmer og alle ugyldige stemmer i hele landet, da man mener, at en uensartet bedømmelse navnlig kan tænkes at gøre sig gældende for så vidt angår disse stemmer.

Dette sidste ønske har fundet tilslutning fra det konservative folkepartis og centrumdemokraternes medlemmer af udvalget, men da der ikke i udvalget har kunnet opnås flertal for denne sidste tanke, idet kun 10 af udvalgets medlemmer ville støtte dette ønske fra venstre, mens 11 var imod, har venstres medlemmer ikke fundet anledning til i betænkningen at stille et egentligt forslag herom i forbindelse med godkendelse af det nu afholdte valg, hvortil kommer, at man med tilfredshed har konstateret, at der er enighed om, at der nedsættes et udvalg med henblik på fremover at få skabt klarere retningslinjer for bedømmelsen af brevstemmer.

Fremskridtspartiets medlemmer af udvalget er af den opfattelse, at det først og fremmest gælder om at få valgresultatet afkontrolleret så nøje, som der kan være praktisk behov for, inden for den tid, der er levnet til arbejdet. Her er det klart, at det i løbet af få dage kan afgøres, om partiet venstre eller partiet SF har fået flest stemmer i hele lan-

det. Da folketinget alligevel tidligst kan påbegynde sit arbejde i løbet af nogle uger, og da der ved den ringe margin – 93 stemmer – foreligger rimelig tvivl, finder fremskridtspartiet ingen rimelighed i at tilsidesætte partiet venstres anmodning om en fornyet gennemgang af stemmeseddelmaterialet. Efter omstændighederne kan det jo blive særdeles afgørende for befolkningens levevilkår, om det ene eller det andet af partierne får mandat nr. 175, og den tvivl, der hersker om den rette afgørelse heraf må fjernes, når det som tilfældet her er, kan ske uden gene for nogen som helst.

Socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget har givet udtryk for, at de under de givne omstændigheder ikke ville modsætte sig en fornyet fintælling, men at de fandt, at denne i så fald måtte være landsomfattende og gælde alle partier.

2) I en efter klagefristens udløb modtagen skrivelse har *centrum-demokraterne i Hvidovre* ved formanden, Carsten Jelund, anket over optællingsresultatet for centrumdemokraterne i Københavns amtskreds og anmodet om en fornyet fintælling af samtlige stemmer afgivet på centrum-demokraterne i Københavns amtskreds.

Det fremgår af indenrigsministeriets skrivelse af 18. december d.å., at der tilfaldt centrumdemokraterne 2 kredsmandater i Københavns amtskreds, og det siges videre i skrivelserne: »Det første mandat gik til Mimi Stilling Jakobsen, der i alt opnåede 32.236 stemmer, medens det andet mandat tilfaldt Jørgen Bruun, der i alt opnåede 601 stemmer. Jørgen Kruse Rasmussen blev 1. stedfortræder med et stemmetal på i alt 592. Der er således en forskel på 9 stemmer på de 2 kandidaters stemmetal, men da der som nævnt er fuldstændig sideordnet kandidatopstilling i amtskredsen, vil en mindre stemmeforskydning i de personlige stemmer i Jørgen Kruse Rasmussens favør medføre en ændring i kandidatudvælgelsen.«

Udvalget har drøftet klagen, men har ikke fundet anledning til at foretage sig videre i sagen.

3) I en ligeledes efter klagefristens udløb modtaget klage har *John Burmann*, Bybækterrasserne 163 A, Farum, klaget over, at stemmemodtageren ved brevstemmeafgivnin-

gen på plejehjemmet »Fredtofteparken« i Farum indhentede brevstemmer uden at være ledsaget af andre.

I en af indenrigsministeriet indhentet udtalelse fra Farum kommune siges det, at »der på Fredtofteparken var et mindre antal vælgere, der afgav deres stemme under overværelse af 1 stemmemodtager, idet Fredtofteparkens beboere i vid udstrækning er engageret i dagcentret i forbindelse med plejehjemmet og derfor ikke alle opholder sig på deres værelser.«

Som anført i indenrigsministeriets skrivelser af 21. december d.å. er det i indenrigsministeriets cirkulære af 8. januar 1974 fastsat, at ved stemmeafgivning på private alderdoms- og plejehjem skal »stemmemodtageren være ledsaget af en af folkeregistrets leder udpeget person, således at bistand ved stemmeafgivningen i fornødent omfang kan ydes.«

Udvalget beklager, at denne forskrift ikke synes at have været overholdt i det foreliggende tilfælde.

c. Under udvalgets drøftelser er der endelig blevet rejst spørgsmål vedrørende forberedelsen af *valget i Ribe amtskreds*.

Udvalget har i den anledning stillet et spørgsmål til indenrigsministeren og har haft samråd med ministeren. Spørgsmål og svar er optrykt i et tillæg til betænkningen som bilag 1, hvor der endvidere som bilag 2 er optrykt et materiale, der af fremskridtspartiet er tilstillet udvalget.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller, at der overensstemmende med folketingsvalglovens § 54 afholdes omvalg i Ribe amt.

Begrundelsen er, at de ved valget i Ribe amt benyttede stemmesedler ikke var udformet overensstemmende med valglovens forskrifter.

Ved afgørelsen af dette spørgsmål er udgangspunktet ikke, om der skal iværksættes straffeekspeditioner over for nogle enkeltmennesker, der har begået mere eller mindre uundskyldelige fejl. Afgørende er alene, at det gælder om, at hver enkelt folketingsvælger, så vidt det er muligt på valgdagen, skal have adgang til at tilkendegive, hvem han eller hun foretrækker.

Kandidatlisten for fremskridtspartiet – valglovens § 25, stk. 5 – kom rettidigt frem til

amtmanden over Ribe amt. Når et opstillingsberettiget parti således har tilkendegivet, at det ønsker opstilling i et amt, er det under alle omstændigheder uberettiget slet ikke at medtage det på stemmesedlen.

Allerede som følge heraf burde vælgerne i Ribe amt have haft adgang til at afgive parti-stemmer på fremskridtspartiet (med virkning for tillægsmandater). Den fejl, man mener, de er begået med hensyn til stillerlister, kan nemlig højst udelukke, at de 4 kandidater, hvis stillerlister muligt kom for sent ind, ikke kan komme med på stemmesedlen. Valgloven tvinger under ingen omstændigheder til, at man skal udelade medtagelsen af et opstillingsberettiget parti. De brevstemmer, der er afgivet på fremskridtspartiet i Ribe amt – såvel før som efter fredag den 27. november kl. 16.00 – må under alle omstændigheder tages i betragtning ved landsresultatets opgørelse.

Men fremskridtspartiet mener ikke, at det er korrekt at blive stående herved. Overensstemmende med almindelig juridisk praksis inden for den offentlige rets område kan en reelt betydningsløs overskridelse af fristen i valglovens § 25, stk. 1, ikke medføre, at vælgerne i Ribe amt skal afskæres fra personligt at stemme på amtets 4 fremskridtskandidater. Disses navne burde derfor have været påført stemmesedlerne i Ribe amt.

Vedrørende nærmere oplysning om de faktiske forhold optrykkes som bilag til nærværende betænkning udvalgets bilag 15 (bilag 2 til denne betænkning).

Udvalgets *flertal* (udvalget undtagen fremskridtspartiets medlemmer) beklager, at det ikke blev muligt for fremskridtspartiet at deltage i valget i Ribe amt. Flertallet må dog fastholde, at der ikke i valgloven er mulighed for at fravige den i § 25, stk. 1, fastsatte frist og må som tidligere udvalg fremhæve betydningen af, at valglovens frister nøje overholdes, også fordi det er vigtigt, at der ikke i sådanne tilfælde gives administrationen mulighed for forskelligartede fortolkninger.

6. Vedrørende de af indenrigsministeriet foretagne *beregninger og opgørelser* bemærkes, at udvalget fra indenrigsministeren har udbedt sig notater vedrørende årsagen til, at andre kandidater end først antaget er valgt for socialistisk folkeparti i søndre storkreds

og for centrum-demokraterne i Roskilde amtskreds og i Københavns amtskreds.

Udvalget har på grundlag af notaterne drøftet beregningerne vedrørende de pågældende valg, og udvalget har herefter ikke særlige bemærkninger vedrørende indenrigsministeriets beregninger og opgørelser.

Det fremgår af den af Danmarks Statistik foretagne opgørelse, at der ved valget er afgivet i alt 3.143.444 stemmer, heraf som nævnt 15.289 blanke og 4.592 andre ugyldige stemmer.

7. Navnene på de 175 *kandidater*, der har *opnået valg*, fremgår af de omdelte lister.

For Ole Maistedes vedkommende er der anledning til at bemærke, at folketinget den 14. maj 1980 vedtog at give samtykke til, at der rejstes tiltale mod denne for overtrædelse af skattekontrolloven, og at der den 14. maj 1981 er afsagt dom i sagen ved retten i Slagelse.

Denne dom er imidlertid anket af såvel Ole Maisted som af anklagemyndigheden, men der er på dette tidspunkt ikke afsagt dom af landsretten.

Da der således ikke foreligger en endelig dom, indstilles Ole Maisted efter folketingets sædvanlige praksis til godkendelse nu, og når endelig dom foreligger, må spørgsmålet om hans fortsatte valgbarhed tages op til bedømmelse på sædvanlig måde.

For Mogens Glistrups vedkommende foreligger der det specielle, at der i den mod ham verserende straffesag er afsagt dom af landsretten som ankeinstans, men at denne dom med justitsministeriets tilladelse er anket til højesteret.

Fra højesteretssagfører Stig Rode har udvalget modtaget en henvendelse om, at det nylvalgte folketing allerede nu tager stilling til spørgsmålet om Mogens Glistrups valgbarhed.

I den anledning bemærkes, at bestemmelsen om valgbarhed til folketinget er indeholdt i grundlovens § 30, stk. 1, der er sålydende:

»§ 30.

Stk. 1. Valgbar til folketinget er enhver, som har valget til dette, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i

almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget.«

Det er almindeligt antaget, at det er »den begåede handling, der er afgørende, ikke straffens størrelse eller udståelse« (Alf Ross: Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen, pg. 293), men det er samtidig antaget, at den tiltalte »må være fundet skyldig og idømt straf for handlingen, og straffedommen må være endelig« (Max Sørensen: Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer, pg. 82).

Anken til højesteret omfatter spørgsmålet om »retten ved afgørelsen af om tiltalte skal domfældes, har anvendt straffeloven urigtigt« (retsplejelovens § 966, stk. 4, jfr. § 963, stk. 1, nr. 1)), hvorved bemærkes, at Mogens Glistrup, efter hvad der er oplyst, ved højesteret vil nedlægge påstand om frifindelse.

Udvalget finder det på denne baggrund rigtigt, at folketinget afventer den afsluttende behandling af sagen ved domstolene, før tinget tager stilling til spørgsmålet om Mogens Glistrups valgbarhed på grund af straf.

Dette indebærer, at Mogens Glistrups mandat nu godkendes, og at sagen derefter tages op, når den endelige dom foreligger.

Der har ikke i udvalget været spørgsmål om valgbarhed for de øvrige 173 kandidaters vedkommende.

III. Valget på Færøerne.

8. Med skrivelse af 21. december d.å. har indenrigsministeren fremsendt *valgbog* vedrørende det på Færøerne den 8. december 1981 stedfundne valg til folketinget med tilhørende udskrift af valgbestyrelsens protokol bilagt et ubenyttet eksemplar af de stemmesedler, der har været benyttet ved valget.

9. Det fremgår af materialet, at der har været 6 kandidatlistes, og at der ved valget blev afgivet i alt 16.696 stemmer, deraf 27 blanke og 52 andre ugyldige.

10. Det parti, der opnåede det største antal stemmer, nemlig 4.393, var *sambandspartiet*, og af dette partis kandidater fik *Pauli Ellefsen* fleste personlige stemmer, nemlig 1.842.

Det parti, der fik næststørste antal stemmer, nemlig 4.070, var *det færøske socialdemokrati*, og af dette partis kandidater fik *Ja-*

cob Lindenskov det største antal personlige stemmer, nemlig 1.565.

Det fremgår af valgresultatet, at Pauli Ellesen og Jacob Lindenskov er valgt til medlemmer af folketinget.

11. I indenrigsministeriets skrivelse er det anført, at der ikke er modtaget nogen klage over folketingsvalget på Færøerne.

Udvalget til prøvelse af valgene har ingen bemærkninger vedrørende valghandlingen eller opgørelsen af valget, og der er heller ikke over for udvalget rejst tvivl om de to nævnte kandidaters valgbarhed.

IV. Valget i Grønland.

12. Med skrivelse af 10. december d.å. har ministeren for Grønland fremsendt en fra rigsombudsmanden i Grønland modtaget telegrafisk *foreløbig opgørelse* af folketingsvalget i Grønland den 8. december 1981.

13. Det fremgår af denne opgørelse, at der har været en stemmeprocent på 61,5, idet der er afgivet *i alt 19.947 stemmer*, hvoraf 18.927 gyldige, 226 blanke og 794 andre ugyldige stemmer.

14. Af de gyldige stemmer er 9.181 afgivet på valgforbundet *atassut*, 7.200 på valgforbundet *siumut* og 2.546 på et tredje valgforbund, og de førstnævnte valgforbund har således fået valgt hver 1 repræsentant.

15. Af de 9.181 stemmer, der er afgivet på *atassut*, har *Otto Steenholdt* opnået det største antal, nemlig 7.479 stemmer. Af de 7.200, der er afgivet på *siumut*, har *Preben Lange* opnået det største antal, nemlig 4.417 stemmer. *Otto Steenholdt* og *Preben Lange* må herefter anses for valgt.

16. Der er ikke over for udvalget rejst tvivl om de to kandidaters valgbarhed, og udvalget benytter derfor bestemmelsen i § 1, stk. 6, i folketingets forretningsorden, hvorefter det vedrørende medlemmer valgt i Grønland kan gøre indstilling til tinget om *godkendelse på grundlag af den foreløbige opgørelse*.

17. Når det endelige valgmateriale til sin

tid foreligger, må folketinget som sædvanligt træffe afgørelse om, hvorvidt godkendelsen kan opretholdes.

V. Udvalgets konklusion.

18. Der afgives herefter følgende:

INDSTILLINGER.

A. Vedrørende valget i Danmark.

Af et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget):

1) Valget i Ribe amtskreds kendes ugyldigt, godkendelsen af kandidaterne i denne amtskreds udsættes, idet dog vedkommende kandidater foreløbig betragtes som lovlige valgte, tillægsmandaterne godkendes, men får kun foreløbig gyldighed, og der foranstaltes omvalg i Ribe amtskreds.

Af et *flertal* (udvalget undtaget fremskridtspartiets medlemmer af udvalget), subsidiært tiltrådt af mindretallet under nr. 1:

2) Folketinget godkender det i Danmark den 8. december 1981 afholdte valg af 175 medlemmer til folketinget (valghandlingen), de af indenrigsministeriet foretagne beregninger og opgørelser af dette valg og de på den omdelte fortegnelse anførte 175 kandidater som valgte fra og med den 8. december 1981.

B. Vedrørende valget på Færøerne.

Af udvalget:

3) Folketinget godkender det på Færøerne den 8. december 1981 afholdte valg af 2 medlemmer til folketinget (valghandlingen), den af valgbestyrelsen foretagne opgørelse og beregning over dette valg og de på den omdelte fortegnelse opførte 2 kandidater som valgte fra og med den 8. december 1981.

C. Vedrørende valget i Grønland.

Af udvalget:

4) Folketinget godkender på grundlag af den af rigsombudsmanden i Grønland foretagne foreløbige opgørelse af det den 8. december 1981 foretagne valg af 2 medlemmer til folketinget de 2 på den omdelte liste opførte kandidater som valgte fra og med den 8. december 1981.

Annelise Gotfredsen (KF) nfm. Henning Andersen (KF) Karen Thurøe Hansen (KF)
Christophersen (V) Bjørn Elmquist (V) Øllgaard (V) Glistrup (FP) Poulsgaard (FP)
Bollmann (CD) Stubkjær Pedersen (CD) Tastesen (S) fmd. Jytte Andersen (S)
Svend Andersen (S) Lerke (S) Torben Lund (S) Lissa Mathiasen (S) Taanquist (S)
Aase Olesen (RV) Bjørn Poulsen (SF) Alice Faber (SF) Kalnæs (SF)

Partierne VS og KrF havde ikke medlemmer i udvalget.

Udvalgets spørgsmål 2 til indenrigsministeren og dennes svar herpå:

Udvalget beder indenrigsministeren indhente en udtalelse fra justitsministeriets lovafdeling vedrørende følgende:

Med udgangspunkt i side 4 i vedhæftede brev af 30. november 1981 fra Mogens Glistrup til indenrigsministeriets valgkontor udbeder udvalget sig en redegørelse fra justitsministeriets lovkontor for, efter hvilke kriterier fristbestemmelser i offentligretlige love i praksis anses for at være mere end ordensforskrifter, og hvorvidt de sædvanligvis betragtes som så absolutte gyldighedsbetingelser, at blot en ganske kort – og for sagsbehandlingen ugenerende – overskridelse medfører så vidtrækkende og voldsomme konsekvenser som den, der blev anvendt i forbindelse med udfærdigelsen den 1. og 2. december 1981 af de stemmesedler, som blev benyttet i Ribe amt ved folketingsvalget den 8. december 1981.

Svar (21. december 1981):

Der henvises til vedlagte udtalelse af d.d. fra justitsministeriets lovafdeling.

I anledning af indenrigsministeriets skrivelse af 21. december 1981 (3. kt. 1981 j.nr. 40711-11) vedrørende et spørgsmål af samme dato fra folketingets udvalg til prøvelse af valgene (bilag 14) skal justitsministeriet udtale:

1. Det er efter justitsministeriets opfattelse ikke muligt generelt at udtale sig om karakteren af fristbestemmelser i love, der regulerer offentligretlige forhold.

Spørgsmålet om, hvorvidt fristbestemmelser i love kan fraviges administrativt uden udtrykkelig hjemmel, adskiller sig imidlertid ikke principielt fra det almindelige spørgsmål, om forvaltningsmyndigheder uden lov hjemmel kan »dispensere« fra udtrykkelig lovbestemmelser. Det er her den herskende opfattelse i den forvaltningsretlige litteratur, at forvaltningen ikke har nogen almindelig adgang til at dispensere fra regler fastsat ved

lov. Der kan herved henvises til *Poul Andersen*: Dansk Forvaltningsret (5. udg.) side 395f., Forvaltningsret, Almindelige emner (1979) side 140ff, og *Bent Christensen*: Forvaltningsret, Hjemmelsspørgsmål (1980) side 229ff. Det er særligt i sidstnævnte værk side 230f. anført, at der dog på visse områder i praksis forekommer dispensationer fra lovbestemmelser uden udtrykkelig hjemmel.

Efter justitsministeriets opfattelse kan spørgsmålet om muligheden for i særlige tilfælde at dispensere fra lovbestemmelser uden udtrykkelig lovhjemmel ikke besvares generelt, men må afgøres på grundlag af en fortolkning af den pågældende bestemmelse, hvori også må indgå det formål, som bestemmelsen skal tilgodese, og karakteren af det pågældende lovområde.

2. Særligt med hensyn til spørgsmålet om dispensation fra fristbestemmelser må det efter justitsministeriets opfattelse antages, at der i overensstemmelse med det under punkt 1 anførte ikke består nogen almindelig adgang til at dispensere fra sådanne bestemmelser uden lovhjemmel. Der kan herved henvises til folketingets ombudsmands udtalelse i F.O.B. 1973 side 147.

3. Vedrørende bestemmelsen i folketingsvalglovens § 25, stk. 1, har indenrigsministeriet i skrivelse af 30. november 1981 til landsretssagfører Mogens Glistrup på fremskridtspartiets vegne anført, at indenrigsministeriet bl.a. af hensyn til valgenes tilrettelæggelse og af hensyn til en ligelig behandling af alle de i valgene deltagende partier stedse og uantastet har fulgt en meget restriktiv praksis med hensyn til frister i valglovgivningen.

Der kan endvidere henvises til, at ordførelsen for udvalget til prøvelse af valgene i forbindelse med folketingsvalget den 15. februar 1977 på udvalgets vegne udtalte, at det ubetinget må fastholdes, at valglovens frister nøje må overholdes (FT 1976-77, 2. samling, Folketingstidende sp. 17).

4. Justitsministeriet har på denne baggrund ingen bemærkninger til, at indenrigsministeret i skrivelsen af 30. november 1981 har udtalt, at man ikke har hjemmel til at meddele dispensation fra ikke-overholdelse af fristen for indlevering af kandidatlister.

Ole Espersen

/ Michael Lunn

MOGENS GLISTRUP

Bilag 2

Christiansborg, den 21. december 1981

Folketingets udvalg for prøvelse af valgene,
her.

Vedrørende udelukkelsen af fremskridtspartiet til at opstille – såvel med kandidater som i sin egenskab af parti – fremsender jeg vedlagt til udvalgets behandling følgende bilag:

Bilag 1: Brev af 27. f.m. fra fremskridtspartiet i Ribe amt til indenrigsminister Henning Rasmussen.

Bilag 2: Læserbrev af 29. s.m. fra Bo Warming.

Bilag 3: Telegram af 29. s.m. fra fremskridtspartiets folketingsgruppe.

Bilag 4: Brev af 30. f.m. til indenrigsministeriets valgkontor fra Mogens Glistrup.

Bilag 5: Pressemeddelelse af 30. f.m.

Bilag 6: Brev af 30. f.m. til indenrigsministeriets valgkontor fra Uffe Thorndahl.

Bilag 7: Indenrigsministeriets skrivelse af 30. f.m. til Mogens Glistrup.

Bilag 8: Indenrigsministeriets skrivelse af 30. f.m. til Uffe Thorndahl.

Bilag 9: Skrivelse af 1. ds. til folketingets ombudsmand.

Bilag 10: Skrivelse af 1. ds. til indenrigsministeriet.

Bilag 11: Pressemeddelelse af 1. ds.

Bilag 12: Skrivelse af 2. ds. fra folketingets ombudsmand.

Bilag 13: Manuskript af 17. ds. til Jyllands-Posten (optaget 19. december 1981).

Bilag 14: Ekstraktafskrift af læserbrev fra H. Fossum i Weekendavisen den 7. december 1979.

Med højagtelse

Mogens Glistrup

FREMSKRIDTSPARTIET I RIBE AMT

Underbilag 1

Den 27. november 1981

Hr. indenrigsminister
Henning Rasmussen
Her

I fortsættelse af telefonsamtale skal fremskridtspartiet i Ribe amt bekræfte, at vi har udarbejdet og fået underskrevet vore vedlagte 16 stillerlister til folketingsvalget den 8. december 1981.

Ved partimøde på Korskroen den 22. ds. aftalte vi, at disse lister skulle gennemgås ved møde i aften i Varde Fritidscenter og eventuelle fejl korrigeres ved henvendelse til de pågældende stillere m.v. i løbet af weekenden den 28.-29. ds., så listerne var perfekt i orden til indlevering den 30. ds., på hvilken dato vi mente, at indlevering skulle ske.

Vi erfarer nu, at valgloven skulle være ændret, således at listerne skulle være indleveret senest i dag kl. 16.00.

Dette bliver vi altså først opmærksom på efter dette tidspunkt. At listerne virkelig har foreligget udfyldt inden fristens udløb, mener vi bedst at kunne dokumentere ved at aflevere dem endnu i aften til indenrigsministeren.

Spørgsmålet om fristen er herefter alene, at listerne har været klar i tide, men på grund af misforståelser altså først kommer myndighederne i hænde nogle timer senere

inden for samme døgn som afleveringsfristen udløb.

Da stemmesedlerne jo alligevel ikke kan udfærdiges før berigtigelsesfristen i valgloven udløber den 28. ds. eller kassationsfristen for kandidater udløber mandag den 30. ds. vil der ikke være praktiske grunde, som hindrer, at myndighederne godkender de stillerlister, som er i orden.

En nægtelse heraf vil føre til det for folkestyret særdeles ulykkelige, at et parti, der i de sidste fire valg har opnået kredsmandat(er) i Ribe amt helt skulle afskæres fra at deltage i folketingsvalget i hele amtet den 8. december d.å.

En så brutal konsekvens af en rent formel og kort fristoverskridelse må ud fra alle hensyn anses for særdeles uønskelig.

Vi anmoder derfor indenrigsministeren om at resolve, at de vedlagte 16 stillerlister (eller nogle af dem) godtages.

Kontaktmand vedrørende denne sag er bygningsentreprenør J. A. Riber, Slåenvej 32, 6700 Esbjerg, telefon (05) 12 24 10.

Med højagtelse

Sign.: *Aa. Jensen,*

amtsformand for fremskridtspartiet i Ribe amt.

Sign.: Kandidater:

J. A. Riber, Ernst B. Schmidt, Mogens Pedersen
og Kr. Thomsen

Vedlagt: Stillerlister.

*Underbilag 2***Læserbrev af 29. november 1981**

Z-folk i Ribe amt indleverer stillerlister et par timer for sent. Det kan betyde, at de 15.000–17.000 FRPer i amtet afskæres fra at stemme på deres parti.

Men valglovens overordnede mål er jo at

folketinget skal være repræsentativt. Og vore embedsmænd siges at være menneskelige og fleksible. Så mon ikke der dispenseres? Når forsinkelsen kun var under et døgn er der jo ingen risiko for at uheldig præcedens skabes.

Med venlig hilsen

Bo Warming

Underbilag 3

(Telegram af 29. december 1981):

på fremskridtspartiets folketingsgruppes vegne skal jeg hermed indtrængende opfordre alle folketingets medlemmer til ved deres underskrift at medvirke til, at folketinget bliver hasteindkaldt, jfr. § 39 i grundloven.

folketingets medlemmer har pligt til at sørge for at valghandlingen over hele landet kan ske på demokratisk vis og ikke afskære vælgerne i et helt amt fra at stemme på det parti de måtte ønske.

den ulykkelige situation der på grund af en misforståelse er opstået i ribe amt kræver

efter indenrigsministerens udtalelser en tydeliggørelse af valglovens regler. det må være ethvert folketingsmedlems pligt at sørge for at dette sker. ikke af hensyn til fremskridtspartiet, men af hensyn til befolkningens respekt for det danske demokrati.

tilbage melding til fremskridtspartiets sekretariat, christiansborg, 1281 københavn k. telefon (01) 11 66 00, lokal 1449 eller 1450 og telegrafisk tilbage melding. svarporto betales af fremskridtspartiet.

uffe thorndal, formand.

kirsten jacobsen

Bilag til bet. og indst. vedr. prøvelse af valgene

MOGENS GLISTRUP

Landsretssagfører
Møderet for højesteret

SVEN HORSTEN

Advokat
Møderet for højesteret

Underbilag 4

Den 30. november 1981

Indenrigsministeriets valgkontor,
Christiansborg Slotsplads, 1218 K.

På fremskridtspartiets vegne skal jeg her-ved anmode om en fornyet overvejelse af spørgsmålet om fremskridtspartiets adgang til at opstille i Ribe amt ved folketingsvalget den 8. december 1981.

Det forekommer aldeles uacceptabelt, at Danmark – måske i de kommende fire år – skal styres af et andet folketingsflertal end det, vælgerne ønsker, blot på grund af den undskyldelige og let forståelige misforståelse af rent teknisk karakter, som sagen omfatter, og som er uden enhver betydning med henblik på valgets tilrettelæggelse.

Sagen drejer sig om folketingsvalglovens § 25, som er en lang og indviklet paragraf skrevet i meget tungt lovsprog.

Paragraffen er på det helt afgørende punkt ændret efter sidste folketingsvalg, nemlig ved lov nr. 145 af 30. april 1980. Det, som sagen drejer sig om, fik i indenrigsministerens forelæggelsestale for folketinget den 21. februar 1980 – hvilken tale iøvrigt var særdeles udførlig – alene plads i følgende slutbemærkning:

»Lovforslaget omfatter herudover en lang række ændringsforslag til folketingsvalgloven af mere teknisk karakter.«

Det er en af disse tekniske ændringer, som nu danner basis for, at sagen overhovedet er opstået.

Fremskridtspartiet i Ribe amt havde noteret sig, at kandidatlistes skal være indleveret mandag den 30. november 1981 (lovens § 25, stk. 5), men stillerlister skal være indleveret fredag den 27. november (lovens § 25, stk. 1).

I god tid før den 27. ds. var såvel kandidatlistes som stillerlister behørigt udarbejdet, underskrevet og udfyldt.

Det, som hele sagen nu drejer sig om, er, at fremskridtspartiet i Ribe amt har forvekslet stk. 5 kandidatlistes med stk. 1 stillerlisterne. Man har først og i god tid afleveret kandidatlistes i den tro, at det var det, der svarede til det tekniske begreb stillerlister, og gemte så stillerlisterne i den tro, at her var tale om de kandidatlistes, der først skulle afleveres mandag den 30. ds.

Så snart fejlen blev opdaget og indenfor døgnet den 27. november afleveredes herefter de 16 stillerlister til indenrigsministeren personlig (de lokale kommuner afslog om aftenen den 27. ds. at modtage listes).

Det er klart for enhver, at det er uden enhver praktisk betydning med henblik på folketingsvalgets forberedelse, om listes er indleveret til myndighederne kl. 16 den 27. november eller først nogle timer senere indenfor samme døgn.

Da misforståelsen først blev opdaget efter, at indenrigsministeriet var lukket sent fredag eftermiddag, har det ikke været fremskridtspartiet muligt før nu mandag morgen den 30. november, såsnart indenrigsministeriet åbner, at fremkomme med sin – nærværende – redegørelse for sagen.

Vi håber derfor, at indenrigsministeriets valgkontor vil være rede til at gå sagen igennem påny ud fra den i nærværende skrivelse indeholdte argumentation, uanset at der jo unægteligt i de dage, hvor indenrigsministeriet har været weekendlukket, er fremkommet en del politiske udtalelser om sagen.

En begrundelse for, at man ligefrem skal nå frem til det nærmest helt groteske resultat, at fremskridtspartiet totalt skal være afskåret fra at deltage i valget i hele Ribe amt, er i weekendens løb fremkommet fra to sider:

1) Poul Schlüter og Bertel Haarder har udtalt, at når man deltager i henholdsvis en fodboldkamp eller en krocketkamp skal man ikke opleve, at man midt under kampen indkalder spillerne og laver om på reglerne om straffespark eller lignende.

Heroverfor skal det for det første fastholdes, at fremskridtspartiet ikke i første omgang har sigtet på at lave om på reglerne. Som det fremgår af vedhæftede telegram af g.d., er der alene tale om, at vi har ønsket at få reglerne tydeliggjort efter de udtalelser, der var kommet i weekendens løb.

Men selv bortset derfra finder fremskridtspartiet, at analogien til fodboldkampe og krocketkampe er særdeles malplaceret. Det her drejer sig om den øverste statsmagt i Danmark – folketingsvælgerne – der skal bruge deres demokratiske ret til at bestemme, hvordan de ønsker landet styret i op til fire skæbneår fremover. I den situation er der – også for juraen – kun plads for ét eneste hensyn: Nemlig at give alle anskuelser fair play indenfor de rammer, der overhovedet er teknisk mulige. Og at der teknisk overhovedet ingen ulempe er forbundet med, at stillerlisterne er indleveret om aftenen den 27. november i stedet for om eftermiddagen samme dag, turde være aldeles klart.

2) Statsministeren og indenrigsministeren, der har truffet den foreløbige afgørelse i sagen, er da heller ikke tyet til Schlüters og Haarders platte og aldeles malplacerede sammenligning med krocketkampe eller lignende.

I stedet for har indenrigsministeren udtalt, at han efter at have forelagt sagen for statsministeren er kommet til den opfattelse, at han skulle kunne dømmes ved en domstol, hvis han gav fremskridtspartiet adgang til at deltage i folketingsvalget den 8. december 1981 i Ribe amt.

Denne udtalelse kan ikke holde for en nærmere overvejelse, som der forståeligt nok ikke har været tid til i den korte tid, indenrigsministeren og statsministeren har haft til at overveje sagen, før udtalelsen fremkom.

Hvis det ved trykningen af stemmesedlerne i Ribe amt tillades fremskridtspartiet at deltage i valget, vil en teknisk mulighed for at tilsidesætte valgproceduren alene komme frem i den form, at man kunne tænke sig til, at det nye folketing ville tilsidesætte vælgerne afgørelse.

En sådan fundamental knægtelse af, hvad vælgerne har tilkendegivet på valgdagen, er det umuligt at forestille sig, at et nyt folketing ville indlede sit arbejde med. Når dette er forholdet, vil indenrigsministeren aldrig senere kunne stævnes for en domstol. Forholdet omkring folketingsvalgs prøvelse ligger nemlig udelukkende hos det nyvalgte folketing.

Skulle man arbejde videre ud fra den teoretiske mulighed, at det nyvalgte folketing ville tilsidesætte et folketingsvalg i Ribe amt, fordi fremskridtspartiet har deltaget i det, vil virkningen jo blot være den begrænsede, at det pågældende valg må gå om.

Yderligere må påpeges overfor indenrigsministerens udtalelser til Ritzaus Bureau om grunden til, at fremskridtspartiet efter den hidtidige afgørelse ikke kan deltage i valget i Ribe amt, at det ikke er overensstemmende med sædvanlig forvaltningsretlig teori og praksis at opfatte en regel som fristreglen i folketingsvalglovens § 25, stk. 1, som nogen gyldighedsbetingelse.

Der findes i den offentligretlige lovgivning et væld af lignende fristbestemmelser, og man har gang på gang fortolket disse bestemmelser således, at de kun er rene ordensregler, som ikke påvirker gyldigheden. Det i offentligheden bedst kendte eksempel er vel reglen i dagældende statsskattelovs § 30 om, at skatterådsafgørelser skulle være truffet inden den 30. august. Da skatterådet traf afgørelserne mange måneder efter, blev det tydeligt fastslået, at de skatteydere, der fik deres indkomster forhøjet, måtte affinde sig hermed, fordi en sådan regel om en frist i en offentligretlig lov kun kunne betegnes som en »ordensforskrift«, hvorfor overskridelse af fristen ikke kunne bevirke, at skatterådernes afgørelse skulle være ugyldig.

Nu kunne der i disse skattesager – som i så mange andre sager – anføres vægtige grunde (hensynet til skatteyderne o.s.v.) for, at fristen i loven virkelig juridisk skulle læses som værende så absolut, som den utvivlsomme lovtekst førte til.

Sådan er altså imidlertid ikke dansk jura.

På denne baggrund turde det være aldeles givet, at kl. 16-fristen i valglovens § 25, stk. 1, under ingen omstændigheder kan have den ugyldighedsvirkning, som man nu er inde på at tillægge den i en situation, hvor der ikke kan anføres nogensomhelst real grund

til at afskære et parti fra overhovedet at opstille i et amt. Jeg skal naturligvis ikke her tage stilling til den afgørelse vedrørende Viborg amt, som er truffet i relation til socialistisk folkeparti. Selv om man måtte mene, at den afgørelse er rigtig, er de reale hensyn jo helt andre, idet SF-vælgerne i Viborg amt – også i Kjellerup-kredsen – kan stemme på socialistisk folkeparti.

Som følge af det anførte må fremskridtspartiet holde for, at en nærmere overvejelse af valglovens regel må føre til, at fremskridtspartiet skal optages på stemmesedlerne i Ribe amt. Fremskridtspartiet ønsker naturligvis helst, at alle dets fire kandidater kommer med på stemmesedlen. Men partiet skal ikke undlade at påpege den kompromismulighed, der ligger i blot at optage partiet på stemmesedlerne uden at anføre kandidatnavne. Resultatet heraf ville blive, at fremskridtsvælgerne i Ribe amt alene kan stemme på fremskridtspartiet som sådant med de

virkninger, sådanne stemmer så vil have i relation til spærregrænsen på de 2 pct. og til fordelingen af tillægsmandater.

Da indenrigsministerens og statsministerens udtalelser i weekendens løb har udtrykt beklagelse over, at fremskridtspartiet ikke kan deltage i valget i Ribe amt, håber jeg, at nærværende klargøring af de juridiske forhold, som fører til, at opstilling alligevel kan ske, vil være en lettelse for indenrigsministeren og statsministeren, hvorfor jeg har tilladt mig at sende statsministeren genpart af nærværende (også i det håb, at han vil skære igennem og træffe den eneste afgørelse, som er et demokrati værdigt i en sag som den foreliggende).

Jeg tilføjer, at de 16 originale stillerlister som nævnt har ligget hos indenrigsminister Henning Rasmussen siden fredag den 27. ds., og at kandidatlisterne forlængst er kommet behørigt frem.

Med højagtelse

I Mogens Glistrups fravær underskrevet af

Connie Kolding

Pressemeddelelse af 30. november 1981

Da indenrigsministeriet åbnede i morges den 30. november 1981 – altså på et tidspunkt, hvor stemmeseddelmanuskripter endnu ikke kan udfærdiges efter folketingsvalglovens § 25, fordi de forskellige anmeldelsesfrister først udløber kl. 16 i dag – afleverede fremskridtspartiet vedhæftede indlæg til indenrigsministeriet om partiets deltagelse i folketingsvalget den 8. december 1981 i Ribe amt. Dette er således sket ved den første normale åbningstid i ministeriet, efter at sagen om, at det overhovedet skulle være muligt at

udelukke partiet fra deltagelse i nævnte valg, kom frem sidst på dagen fredag den 27. ds.

Fremskridtspartiet håber naturligvis, at de nu fremdragne – formentlig aldeles tvingende – juridiske argumenter vil føre til det eneste rimelige og renfærdige resultat, nemlig at vælgerne i Ribe amt kan få den samme adgang, som vælgerne iøvrigt har i Danmark, til at vælge mellem de efter folketingsvalgløven opstillingsberettigede partier, hvortil fremskridtspartiet som bekendt hører.

Mogens Glistrup

UFFE THORND AHL, MF
Fremskridtspartiet

Underbilag 6
Den 30. november 1981

Indenrigsministeriets valgkontor,
Christiansborg Slotsplads,
1218 København K.

Vedr.: Fremskridtspartiets opstilling i Ribe amt

I fortsættelse af tidligere brev af Mogens Glistrup af d.d. skal jeg på folketingsgruppens vegne anmode om, at fremskridtspartiet under alle omstændigheder opføres med liste og partibetegnelse på stemmesedlerne i Ribe amt ved folketingsvalget den 8. december 1981.

I folketingsvalgslovens § 23, stk. 5, er bl.a. bestemt:

»Indenrigsministeren tildeler hvert af partierne, jfr. stk. 1 og 2, en bogstavbetegnelse, hvormed partierne vil være at opføre på stemmesedlerne.«

Fremskridtspartiet er herefter under alle omstændigheder berettiget til at få liste- og partibetegnelsen opført på stemmesedlerne, hvorefter partiet også vil være berettiget til de listestemmer, der vil kunne falde på partiet i Ribe amt. Såfremt indenrigsministeriet fastholder, at vore kandidater ikke kan optages på stemmesedlerne på grund af tidsfri-

sten i § 25, må vi acceptere, at der ikke kan stemmes personligt på kandidater opstillet af fremskridtspartiet i Ribe amt. Men efter valglovens § 23 vil det kunne sikres, at vælgerne i Ribe amt også den 8. december vil kunne stemme på fremskridtspartiet.

Fremskridtspartiet er så i den situation, at det mandat, der måtte falde i Ribe amt ikke kan besættes af en kandidat fra dette amt, men i stedet overføres til en af fremskridtspartiets øvrige kandidater indenfor Jyllands område i overensstemmelse med valglovens § 52.

Jeg skal i øvrigt anføre, at der allerede på de af indenrigsministeriet udarbejdede stemmesedler til brug for brevstemmeafgivelsen både før og efter fredag den 27. november kl. 16.00 er afgivet stemmer på fremskridtspartiet i Ribe amt.

Jeg skal venligst udbede mig et hurtigt svar.

Med venlig hilsen
Uffe Thorndahl, MF
Gruppeformand, FRP.

Kopi tilsendt folketingets øvrige partier.

INDENRIGSMINISTERIET

Underbilag 7

Den 30. november 1981

I skrivelse af 30. november 1981 har De på fremskridtspartiets vegne anmodet om en fornyet overvejelse af spørgsmålet om fremskridtspartiets adgang til at opstille i Ribe amtskreds ved folketingsvalget den 8. december 1981.

Efer § 25, stk. 1, i lov om valg til folketing, jfr. lovbekendtgørelse nr. 418 af 22. september 1980 skal skriftlig anmeldelse om en kandidat og hans stillere indleveres til formanden for opstillingskredsens valgbestyrelse senest kl. 16 elleve dage før valget. Ved folketingsvalget den 8. december 1981 udløb den nævnte frist således fredag den 27. november 1981 kl. 16.

Det er over for indenrigsministeriet oplyst, at der ikke til valgbestyrelsen i nogen opstillingskreds i Ribe amtskreds af fremskridtspartiet er indleveret kandidatanmeldelser inden udløbet af anmeldelsesfristen. Kandidatanmeldelser er derimod kl. ca. 23 den 27. november 1981 nedlagt i indenrigsministerens postkasse ved dennes private bopæl.

Over for indenrigsministeriet har De gjort gældende, at den i folketingsvalglovens § 25, stk. 1, indeholdte fristregel i overensstemmelse med forvaltningsretlig teori og praksis ikke kan opfattes som nogen gyldighedsbetingelse. De har endvidere henvist til, at reglen er uklart affattet, og at den skete misforståelse er undskyldelig.

I denne anledning skal man meddele, at indenrigsministeriet, bl.a. af hensyn til valgernes tilrettelæggelse og af hensyn til en ligelig behandling af alle de i valgene deltagende partier, stedse og uantastet har fulgt en meget restriktiv praksis med hensyn til frister i valglovgivningen.

Med hensyn til affattelsen af § 25 i folketingsvalgloven bemærkes, at denne ikke tidligere, indenrigsministeriet bekendt, har givet anledning til tvivl. Det fremhæves, at den ved lov nr. 145 af 30. april 1980 gennemførte ændring af fristen fra ti til elleve dage før valget ikke efter det oplyste har været årsag til, at de omhandlede kandidatanmeldelser ikke er rettidigt indleveret.

Det bemærkes endvidere, at fristen for indlevering af kandidatanmeldelser har været særskilt omtalt i nyhedsmedierne, samt annonceret i de lokale dagblade.

På denne baggrund skal man meddele, at indenrigsministeriet ikke har hjemmel til at meddele dispensation for ikke-overholdelse af fristen for indlevering af kandidatanmeldelser.

Det tilføjes, at det af Dem rejste spørgsmål om optagelse på stemmesedlen af partiet uden angivelse af kandidatnavne vil blive besvaret ved ministeriets svar på skrivelse af 30. november 1981 fra gruppeformand Uffe Thorndahl.

Henning Rasmussen

/ Vilh. Brockmeyer

Hr. lrs. Mogens Glistrup
Skindergade 23,
1159 København K.

INDENRIGSMINISTERIET

Underbilag 8

Den 30. november 1981

I skrivelse af 30. november 1981 har De i fortsættelse af et tidligere brev fra Mogens Glistrup af samme dato anmodet om, at fremskridtspartiet opføres med bogstav- og partibetegnelse på stemmesedlerne i Ribe amt ved folketingsvalget den 8. december 1981. De har henvist til, at i henhold til folketingsvalglovens § 23, stk. 5, skal indenrigsministeren tildele hvert af de opstillingsberetigede partier en bogstavbetegnelse, hvormed

partierne vil være at opføre på stemmesedlerne.

I denne anledning skal man meddele, at de enkelte partier i henhold til folketingsvalglovens § 32 alene opføres på stemmesedlerne i de amts- og storkredse hvori de opstiller kandidater. Der henvises endvidere til indenrigsministeriets bekendtgørelse af 23. november 1981, optaget i Statstidende af 24. november 1981.

Henning Rasmussen

/ Vilh. Brockmeyer

Gruppeformand for fremskridtspartiet
hr. Uffe Thorndahl
Folketinget, Christiansborg

MOGENS GLISTRUP

Underbilag 9

Den 1. decemer 1981

Folketingets ombudsmand,
Frederiksberggade 2,
1459 K.

Ombudsmandsinstitutionen har fulgt den linie at lægge overmåde stor vægt på, at man ikke skal begrænse vælgernes muligheder for at tilkendegive deres meninger på valgdage, således at valgets resultat kan blive et ægte udtryk for, hvad vælgerne mener og ikke nogen fordrejning heraf som følge af pukken på formelle lovbestemmelser.

Denne linje er jo også helt afgørende for selve livsgrundlaget for dansk folkestyre.

Jeg henviser eksempelvis til sagen om regeringens (radioledelsens) udelukkelse af visse oppositionspartier fra at deltage på lige fod i valgkampen i Danmarks Radio.

De afgørelser, statsministeren og indenrigsministeren i de sidste dage har truffet vedrørende valget i Ribe amt, ligger fuldstændig på linje hermed.

Uanset hvordan man så end vil bedømme den fristoverskridelse på nogle få timer, som fremskridtsfolk gjorde sig skyldig i, er det i meget alvorlig grad at rette bager for smed, når regeringen har draget den konsekvens heraf, at vælgerne i Ribe amt ikke kan få adgang til at tilkendegive tilslutning til fremskridtspartiet – eventuelt med den virkning, at Danmark i op til fire år skal regeres af et rødt kabinet på tværs af, hvad vælgerbefolkningens flertal ønsker.

Det kan under ingen omstændigheder være juridisk korrekt at nå frem til et resultat, der medfører sådanne følger af den pågældende forsinkelse i ekspeditionen af nogle formalia.

Når indenrigsministeriet specielt har påberåbt sig valglovens § 32 til støtte for, at man ikke kan lade fremskridtspartiet opstille uden angivelse af kandidater, er denne lovforklaring ikke korrekt. § 32 siger blot, at når der er anmeldt kandidater, skal de selvfølgelig med på stemmesedlen, men intet om den mulighed, at man lader et parti stå på stemmesedlen uden kandidatnavne med de virkninger, som listestemmer herved ville få for eksempel i forhold til spærregrænsen og til tillægsmandatfordeling.

Idet jeg anmoder ombudsmanden om at hastebehandle nærværende klage, vedlægger jeg til oplysning om sagen iøvrigt følgende bilag:

Bilag 1: Skrivelse af 27. november 1981 fra fremskridtspartiet i Ribe amt til indenrigsminister Henning Rasmussen.

Bilag 2: Telegram af 29. november 1981 fra fremskridtspartiets folketingsgruppe til folketingets medlemmer.

Bilag 3: Skrivelse af 30. november 1981 fra mig til indenrigsministeriets valgkontor.

Bilag 4: Skrivelse af 30. november 1981 fra folketingsmand Uffe Thorndahl til indenrigsministeriets valgkontor.

Bilag 5: Skrivelse af 30. november 1981 fra indenrigsministeriet til Uffe Thorndahl.

Bilag 6: Skrivelse af 30. november 1981 fra indenrigsministeriet til mig.

Bilag 7: Skrivelse af 1. december 1981 fra mig til indenrigsministeriet.

I Mogens Glistrups fravær underskrevet af

C. Kolding

MOGENS GLISTRUP

Underbilag 10

Den 1. december 1981

Indenrigsministeriet,
Christiansborg Slotsplads 1,
1218 K.

Vedrørende 3.a. kt. j.nr. 40711-11/1981

Vedrørende fremskridtspartiets deltagelse i folketingsvalget den 8. december 1981 i Ribe amt har jeg samtidig hermed skrevet til folketingets ombudsmand, som vedlagte genpart viser.

I betragtning af sagens hastekarakter beder jeg indenrigsministeriet om straks efter

modtagelsen af nærværende at tilstille ombudsmanden de fornødne akter i sagen sammen med indenrigsministeriets eventuelle udtalelse i denne, hvilken udtalelse jeg meget gerne modtager genpart af på adressen: Mogens Glistrup, Folketinget, Christiansborg, 1218 København K.

Med højagtelse

I Mogens Glistrups fravær underskrevet af

C. Kolding

MOGENS GLISTRUP

*Underbilag 11***Pressemeddelelse:****Vælgernes rettigheder i Ribe amt af 1. december 1981**

Det betydende spørgsmål er ikke om de bommerter, enkelte fremskridtsfolk i Ribe amt begik ved at forveksle kandidatlistor (valglovens § 25, stk. 5) med stillerlistor (valglovens § 25, stk. 1).

Det afgørende er den forvridding af folkestyret, der kan blive resultatet, hvis mange tusinde vælgere ikke kan have lov til frit at vælge den 8. december. Danmarks styre bygger på, at alle vælgere på folketingsvalgdagen får fri adgang til at udtrykke deres valg.

Og det er aldeles urimeligt, om Anker Jørgensen og Henning Rasmussen skal kunne hindre dette.

Lige meget hvor syndefulde man end måtte finde dem, der lod stillerlistor ligge i mapperne nogle få timer for længe, kan man ikke på retsindig vis forvridding vælgernes adgang til at stemme mellem samtlige partier den 8. december.

Ud fra disse synspunkter har jeg i dag skrevet til ombudsmanden (og indenrigsministeriet), som vedhæftede bilag viser.

Mogens Glistrup

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Underbilag 12

Den 2. december 1981

Mogens Glistrup MF,
Christiansborg,
1218 København K.

I skrivelse af 1. december 1981 har De klaget over, at indenrigsministeriet i skrivelser af 30. november 1981 til henholdsvis Dem og folketingsmedlem Uffe Thorndahl har givet udtryk for, dels at ministeriet ikke i folketingsvalgloven har hjemmel til at meddele dispensation for ikke-overholdelse af fristen for indlevering af kandidatanmeldelser, dels at de enkelte partier i henhold til folketingsvalglovens § 32 alene opføres på stemmesedlerne i amts- og storkredse, hvori de opstiller kandidater, og at ministeriet derfor ikke kan imødekomme en anmodning om, at fremskridtspartiet opføres med bogstav- og partibetegnelse på stemmesedlerne i Ribe amt ved folketingsvalget den 8. december 1981.

I den anledning skal jeg meddele følgende:

Efter grundlovens § 33 afgør folketinget selv gyldigheden af sine medlemmers valg, jfr. også folketingsvalglovens § 75, stk. 2.

Ombudsmanden har tidligere haft anledning til at overveje afgrænsning af sin kompetence vedrørende forhold i forbindelse med afholdelsen af folketingsvalg. Jeg henviser herved til de 3 sager, der er omtalt i ombudsmandens beretning for 1967, side 45-50, jfr. vedlagte fotokopi.

Som det fremgår af beretningen har ombudsmanden anset sig for inkompetent til at behandle klager vedrørende valgspørgsmål under henvisning til, at sådanne klager hen-

hører under folketinget.

I den sidste af de 3 sager (der vedrørte en klage over en af indenrigsministeriet afgivet udtalelse, hvorefter partiet venstresocialisterne, såfremt det blev godkendt til deltagelse i folketingsvalg, ikke ville kunne forvente at få tildelt bogstavbetegnelsen V) anførte ombudsmanden, at det i den statsretlige litteratur var antaget, at der i den nævnte bestemmelse i valgloven kan indgives klage til folketinget over valgbehandlingen i videste forstand – indbefattende valgets forberedelse (herunder valglisternes affattelse), kandidatopstillingen, afstemningen og opgørelsen. Det fremhævedes endvidere, at det af en skrivelse fra folketingets formand, som ombudsmanden havde modtaget i forbindelse med sin behandling af den første af de 3 refererede sager, fremgik, at folketingets udvalg for forretningsordenen delte den opfattelse, at prøvelsesretten er meget vidtgående. Ombudsmanden tilføjede, at såfremt der efter valget blev indgivet klage til det nyvalgte folketing, og tinget skulle anse spørgsmålet for at falde uden for dets prøvelsesret, ville der kunne klages til ombudsmanden.

Da jeg må gå ud fra, at de spørgsmål, som indenrigsministeriet har taget stilling til i skrivelserne af 30. november 1981, vil kunne inddrages i folketingets prøvelse af valgets gyldighed, finder jeg på tilsvarende måde at måtte afstå fra på nuværende tidspunkt at behandle den foreliggende klage.

Eilschou Holm

MOGENS GLISTRUP

Underbilag 13

Den 17. december 1981

Morgenavisen Jyllands-Posten,
Grøndalsvej 3,
8760 Viby J.

(Optaget 19. december 1981)

Nedenfor finder De mit næste indlæg i serien »Politikerne har ordet«:

Ribe Amt-valglovsfadæsen

Siden fredag den 27. november har Fremskridtsfolk gang på gang mødt argumentet: »Vi kan ikke stemme på et parti, som ikke engang kan finde ud af at indlevere kandidatlister i rette tid«.

Betragtningen er farisærisk:

Ingen kan sige sig fri for fra tid til anden at begå idiotfadæser.

Enhver, der sætter sig ind i valglovens § 25 vil vide, at det er meget let (som de fleste af vore kritikere iøvrigt selv har gjort det) at forveksle de »kandidatlisterner«, som ifølge stk. 5 skal indleveres den 30. november og de »stillerlister«, som ifølge stk. 1 skulle ind den 27. november.

Fremskridtspartiets 16 stillerlister var færdigudfyldte den 24. november. Det var kandidatlisten også. Så indleverede man altså den sidste og gemte stillerlisterne til endnu en teknisk kontrol, for at de kunne være helt i orden inden den 30. november

Havde det drejet sig om pokerspil eller anden fup eller faktaleg, kunne man med et stort grin have siddet på de fire kommunkontorer og set urviseren nærme sig lukketiden den 27. november kl. 16 og glæde sig over, at den arge modstander Fremskridtspartiet stadig ikke kom, så dets mandater nu skulle uddeles til ens egne folk. Men telefonerne er opfundet, og det er ikke forbudt at bruge dem. Blot på eet af kontorerne.

Men for den, som ikke er så primitiv enfoldig, at det nærmest grænser til det forbryderiske, er det altafgørende den forvridding af folkestyret, der kan blive resultatet af, at

mange tusinde vælgere ikke fik lov til frit at vælge den 8. december. Danmarks styre bygger nemlig på, at alle vælgere på folketingsvalgdagen får fri adgang til at udtrykke deres valg.

Og det er aldeles urimeligt, at Anker Jørgensen og Henning Rasmussen hidtil har hindret dette. Misforståelsen var nemlig uden enhver reel betydning for arbejdet med valgets tilrettelæggelse. At stillerlisterne fremkom nogle få timer for sent kunne under ingen omstændigheder sinke nogetsomhelst.

Lige meget hvor syndefulde man end måtte finde dem, der lod stillerlisterne ligge i mapperne nogle få timer for længe, kan man ikke på retsindig vis forvride vælgernes adgang til at vælge mellem samtlige partier ved sammensætningen af den kommende tids folketing.

Det var derfor i meget alvorlig grad at rette bager for smed, at den socialdemokratiske regering drog den vilde og voldsomme konsekvens af bagatel-forsinkelsen, at vælgere i Ribe Amt skulle nægtes adgang til at tilkendegive tilslutning til Fremskridtspartiet – eventuelt med den virkning, at Danmark i op til fire år kunne blive regeret af et rødt kabinet på tværs af vælgerflertallets ønsker.

Det kan under ingen omstændighed være juridisk korrekt at nå frem til et resultat, der medfører sådanne følger af den korte forsinkelse i den rent tekniske ekspedition af nogle formalia. Usmidigheden hos myndighederne råber i den grad til himlene, at man må håbe, at den ikke vinder bifald hos det nye folketing.

Myndighederne hindrede to Fremskridtsmuligheder: Enten at stille op på normal vis med de fire kandidater, som var med på den

rettidigt indgivne kandidatliste, eller alene at stille op med Fremskridtspartiet som liste, så Fremskridtsstemmer kunne give Z-tillægsmandater andre steder.

Juridisk er der solid basis i gældende

valglov for begge muligheder.

Folkestyre-anstændighedsmæssigt er der ingen basis for at blive stående ved Anker Jørgensens og Henning Rasmussens standretsafgørelse af 28. november.

Mogens Glistrup

Ekstraktafskrift

af læserbrev fra H. Fossum i Weekendavisen den 7. december 1979

»Bestemmelsen om, at en folketingskandidat skal anbefales af et bestemt antal stillere – efter de nuværende regler mindst 25 og højst 50 – har sin rod i tiden før dannelsen af egentlige partier. Bestemmelsen var dengang rimelig og var naturligvis begrundet med, at en politiker, der ønskede at få sit navn på stemmesedlen og iøvrigt at gøre krav på vælgerne opmærksomhed, måtte kunne dokumentere, at han havde et vist minimum af tilslutning.

I de sidste mere end 50 år er praktisk politik imidlertid blevet ført gennem faste partidannelser, og dermed er forudsætningerne

blevet ændret. Den nuværende valglov opererer med begrebet opstillingsberettiget parti, og for at blive opstillingsberettiget skal et parti netop dokumentere, at det har et vist minimum af tilslutning.

Den praktiske gennemførelse af indsamlingen af stillernes underskrifter er en slid- og tidkrævende opgave for en vælgerforening. Ligeledes er kommunekontorerne efterfølgende kontrol af stillerlisten for en partikandidat et stykke tomt arbejde, fordi formålet med arbejdet som nævnt er sikret opfyldt i forvejen gennem godkendelsen af partiet som opstillingsberettiget.«